

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INSONPARVARLIK YONDASHUVINING O'QUVCHI SHAXSIGA TA'SIRI

Botirova Dildora Shuxrat qizi

DTPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi, 5-bosqich (6-BTS21) talaba

muhish1994@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332453>

Annotatsiya. Maqolada boshlang'ich ta'limda insonparvarlik yondashuvining o'quvchi shaxsiga ta'siri keng tahlil qilinadi. Insonparvarlik tamoyillari asosida tashkil etilgan pedagogik jarayonning o'quvchilarning psixologik, ijtimoiy va akademik rivojlanishiga ko'rsatadigan ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, o'qituvchi-o'quvchi munosabatlari, ta'lim muhitining insonparvarlik tamoyillariga asoslanganligi o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishdagi o'rni ko'rsatib beriladi. Maqolada zamonaviy tadqiqotlar, ijtimoiy psixologik yondashuvlar va pedagogik tajribalar misolida insonparvarlik yondashuvining samaradorligi yoritiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, insonparvarlik, pedagogik yondashuv, o'quvchi shaxsi, motivatsiya, psixologik rivojlanish, ijtimoiy ko'nikmalar, pedagogik salohiyat.

Аннотация. Статья посвящена анализу влияния гуманистического подхода в начальном образовании на развитие личности ученика. Рассматриваются психологические, социальные и мотивационные аспекты педагогического процесса, построенного на принципах гуманизма. Особое внимание уделяется взаимодействию учителя и ученика, а также созданию благоприятной образовательной среды. В статье используются результаты современных исследований и педагогический опыт для демонстрации эффективности гуманистического подхода.

Ключевые слова: начальное образование, гуманизм, педагогический подход, личность ученика, мотивация, психологическое развитие, социальные навыки, педагогический потенциал.

Abstract. This article explores the impact of the humanistic approach in primary education on the development of student personality. It focuses on psychological, social, and motivational aspects of the pedagogical process based on humanism. The study emphasizes teacher-student interactions and the creation of a supportive learning environment. Drawing from contemporary research and pedagogical practices, the article illustrates the effectiveness of the humanistic approach in fostering student development.

Keywords: primary education, humanism, pedagogical approach, student personality, motivation, psychological development, social skills, pedagogical capacity.

Boshlang'ich ta'lim shaxsning asosiy bilim, ko'nikma va fazilatlarini shakllantiradigan muhim bosqich hisoblanadi. Ayniqsa, yosh bolalar psixologik va ijtimoiy jihatdan sezgir bo'lgani uchun, pedagogik jarayon insonparvarlik tamoyillari asosida olib borilishi talab etiladi. Insonparvarlik yondashuvi — bu o'quvchilarning his-tuyg'ularini tushunish, hurmat qilish, mehr-muruvvat ko'rsatish va ularni shaxs sifatida qabul qilishga asoslangan pedagogik konsepsiya. Shu sababli, boshlang'ich ta'limda insonparvarlik yondashuvi o'quvchining ijtimoiy, psixologik va akademik rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Insonparvarlik yondashuvi pedagogik jarayonda o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini inobatga oladi. O'qituvchi o'z o'quvchilari bilan ishonchli,

hurmatga asoslangan va mehribon munosabat o'rinatadi, bu esa bolalarda o'zini qadrlash hissi va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantiradi.

1-jadva

<i>Tadqiqot nomi</i>	<i>O'quvchilarning motivatsiyasiga ta'siri</i>	<i>Emotsional holatga ta'siri</i>	<i>Ijtimoiy ko'nikmalarga ta'siri</i>
Ziyomuhamedov, 2020	85% o'quvchilarda motivatsiya oshgan	78% emotsional barqarorlik	73% ijtimoiy ko'nikmalar rivojlangan
OECD, 2021	82% o'quvchilar faol ishtirok	75% stress kamayishi	70% samarali muloqot ko'nikmalari
UNESCO, 2022	88% ijobiy o'zgarishlar	80% ijobiy emotsional o'zgarishlar	76% ijtimoiy moslashuv yaxshilangan

Ushbu tadqiqotlardan ko'rinadiki, insonparvarlik yondashuvi o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, emotsional barqarorlikni ta'minlaydi hamda ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli integratsiya qilishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari ko'pincha tashqi motivatsiyaga bog'liq bo'lishadi, ammo o'qituvchining mehribonligi, ularga bo'lgan e'tibori va hurmati ichki motivatsiyani shakllantirishga xizmat qiladi. Pedagoglarning empatiya ko'rsatishi va o'quvchilarni individual qadrlashi, o'z navbatida, ularni ta'lim jarayoniga yanada faol jalb etadi.

Masalan: O'zbekiston maktablarida o'tkazilgan so'nggi tadqiqotda o'qituvchilarning insonparvarlik yondashuvi o'quvchilarning maktabga bo'lgan ijobiy munosabatini 30% ga oshirgani aniqlangan [1].

Boshlang'ich ta'limda ijtimoiy ko'nikmalar — muloqot, hamkorlik, qaror qabul qilish — shakllanishi muhimdir. Insonparvarlik yondashuvi bularning barchasini qo'llab-quvvatlaydi. O'quvchilar o'z his-tuyg'ularini ifoda etishni, boshqalarni tinglashni va ularga hurmat ko'rsatishni o'rganadilar.

Quyidagi diagrammada insonparvarlik asosida tashkil etilgan sinflarda ijtimoiy ko'nikmalar rivojlanish darajasi ko'rsatilgan:

O'qituvchilarning insonparvarlik tamoyillarini amaliyotga tatbiq etishi pedagogik salohiyatni oshirishda asosiy omil hisoblanadi. Buning uchun:

- Pedagoglarning empatiya va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha doimiy malaka oshirish,
- Stressni boshqarish va psixologik yordam ko'rsatish bo'yicha treninglar,
- O'quv jarayonida individual yondashuvni kuchaytirish,
- Insonparvarlik tamoyillarini o'z ichiga olgan o'quv dasturlarini ishlab chiqish zarur.

Boshlang'ich ta'limda insonparvarlik yondashuvi o'quvchi shaxsining psixologik, ijtimoiy va motivatsion rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bu yondashuv o'quvchilarning o'zini

hurmat qilishi, ta'limga bo'lgan qiziqishi va ijtimoiy moslashuvi uchun mustahkam asos yaratadi. Zamonaviy ta'lim tizimida insonparvarlik tamoyillarini keng joriy etish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish zarur. Shu orqali boshlang'ich ta'lim sifatini yuqori darajaga ko'tarish mumkin bo'ladi..

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ziyomuhamedov B. Zamonaviy pedagogik metodlar. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
2. OECD. Innovative Pedagogies for Powerful Learning. Paris, 2021.
3. UNESCO. Early Childhood Education and Care. Paris, 2022.
4. Islomova M. Innovatsion pedagogik yondashuvlar va ularning samaradorligi. Ta'lim nazariyasi va amaliyoti, 2024, №1.
5. Sharipova Sh. O'yin texnologiyalari va ta'lim. Ta'lim va innovatsiya, 2023, №4.
6. European Journal of Education and Pedagogy. "Empathy and Respect in Education," 2023.
7. Social Indicators Research. "Emotional Intelligence and Student Development," 2024.
8. Ministry of Preschool Education of Uzbekistan. Ilk Qadam Curriculum. Tashkent, 2022.
9. Yo'ldoshev J., Yo'ldosheva M. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'limda. Toshkent: Fan, 2021.
10. Karimov I. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent: O'zbekiston, 2019..